

**ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ (2009-2013)**

2009

Κατά τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους 2009 ἡ Διευθύντρια καὶ οἱ ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου Λαογραφίας πραγματοποίησαν:

1. τίς ἐντεταλμένες λαογραφικὲς ἀποστολὲς γιὰ ἐπιτόπια ἔρευνα,
2. συμμετεῖχαν μὲ ἀνακοινώσεις σὲ 15 διεθνῆ καὶ τοπικὰ συνέδρια καὶ
3. προώθησαν τὴν ψηφιακὴ ταξινόμηση ὑλικοῦ τοῦ Ἀρχείου.

Τὸ Κέντρο Λαογραφίας:

Ὁλοκλήρωσε μὲ ἐπιτυχία καὶ παρουσίασε σὲ εἰδικὴ ἐκδήλωση τὸν Μάρτιο στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὸ ἔργο «Ἀνάπτυξη Ἐθνικοῦ Κέντρου Τεκμηρίωσης τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ» (Υπεύθυνος ὁ Γενικὸς Γραμματέας Ν. Μαρσιανιώτης καὶ Ἐπιστημονικὴ Υπεύθυνη ἡ Διευθύντρια Αἰκ. Πολυμέρου-Καμηλάκη) μὲ τὸ ὁποῖο ὑλοποιήθηκαν τὰ ὑποέργα: «Ψηφιοποίηση τοῦ πρωτογενοῦς λαογραφικοῦ ὑλικοῦ καὶ ἀνάπτυξη ὑπολογιστικῆς ὑποδομῆς», «Ἡλεκτρονικὴ τεκμηρίωση ψηφιακοῦ λαογραφικοῦ περιεχομένου», «Ψηφιοποίηση χειρογράφων καὶ δημοσιευμένου ὑλικοῦ», «Μετατροπὴ σὲ ἠλεκτρονικὴ μορφή τῶν χειρόγραφων δελτιοκαταλόγων», «Ψηφιοποίηση τῶν ἐπιστημονικῶν Ἐπετηρίδων τοῦ ΚΕΕΛ», «Ἀνάπτυξη ἐφαρμογῆς πολυμέσων λαϊκοῦ πολιτισμοῦ μὲ θέμα Ἀτλας τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας» καὶ «Ἀνάπτυξη ἐκπαιδευτικῆς ἐφαρμογῆς πολυμέσων λαϊκοῦ πολιτισμοῦ μὲ θέμα Ταξιδεύοντας στὴν Ἑλλάδα γιὰ λαογραφικὴ ἔρευνα». Τέλος, «Δημιουργία Κόμβου Λαογραφίας (Web Site)» μὲ τὴν ὑλοποίησιν τῆς δικτυακῆς πύλης www.kentrolaografias.gr.

Πραγματοποίησε μὲ ἐπιτυχία τὸ 15ο Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα «Narratives across Space and Time», τὸν Ἰούνιο τοῦ 2009, μὲ τὴ συμμετοχὴ 300 συνέδρων ἀπὸ 52 χῶρες τοῦ Κόσμου. Τὰ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου μὲ ἀπόφαση τῆς Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐκτάσεως 4.000 σελίδων, θὰ κυκλοφορηθοῦν ἀπὸ τὸ Κέντρο Λαογραφίας.

Συμμετέσχε στο φεστιβάλ με θέμα «Παιχνίδια του Δρόμου», που έγινε στη Βερόνα της Ιταλίας τον Σεπτέμβριο, με ανακοινώσεις και έκθεση με θέμα «Δρώμενα στον κύκλο του χρόνου» σε συνεργασία με τον Δήμο Νιγρίτας Σερρών. Η ίδια έκθεση μεταφέρθηκε τον Δεκέμβριο στη Νιγρίτα Σερρών.

Άνελαβε και πραγματοποίησε με επιτυχία επιστημονική ημερίδα και μουσική καλλιτεχνική εκδήλωση για τα 150 χρόνια από τη γέννηση του Κωστή Παλαμά στην Ακαδημία Αθηνών στις 16 Δεκεμβρίου. Έχει ανάλαβει και την επιμέλεια των Πρακτικών για τη δημοσίευσή τους.

Εξέδωσε στη σειρά «Πηγές του Λαϊκού Πολιτισμού» (αρ. 3) το βιβλίο Λαογραφικές καταγραφές στο Βαλτεσινίκο Γορτυνίας. Μύθοι ζώων, παραμύθια και τραγούδια.

Ασχολήθηκε με την έκδοση των Πρακτικών τεσσάρων προηγούμενων συνεδρίων («Ο Ν. Γ. Πολίτης και το Κέντρο Λαογραφίας», «Παραδοσιακή Μουσική και Σύγχρονη δημιουργία», «Το Κέντρο Λαογραφίας και η Έπιτοπία Έρευνα», «Ημερίδα για τον Κωνσταντίνο Ψάχο») καθώς και οκτώ νέων εκδόσεων στη σειρά «Πηγές του Λαϊκού Πολιτισμού» με χρηματοδότηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Συλλογή τραγουδιών Σωτ. Τσιάνη από το Βαλτέτσι Αρκαδίας, τη Βυτίνα και το Δάρα Αρκαδίας, Αποστολές στην Ανατολική Κρήτη της Μαρίας Λιουδάκη, Αποστολή του Δημ. Λουκάτου στα Διαπόντια νησιά, Χειρόγραφο Χρήστου Κορύλλου κ.ά.).

Όλοκλήρωσε εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ελιά, το οποίο θα εκδοθεί το 2010 με χρηματοδότηση από τον Δήμο Καμείρου Ρόδου.

Συνεργάστηκε με το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας με θέμα «Δάσος, Ζωή, Πολιτισμός» και προετοιμάζει έκθεση με θέμα «Έρυσίχθων. Σύγχρονη ανάγνωση του μύθου».

Προετοίμασε τη μεταφορά της έκθεσης «Έλαιας Έγκώμιον» για μόνιμη εγκατάσταση στον Δήμο Κερατέας Αττικής.

Συνεργάστηκε με το Λαογραφικό Μουσείο της Κορίνθου για κοινή έκθεση με θέμα «Διακοσμημένα άβγα» της Συλλογής Ν. Παπαγεωργίου.

Συνεργάζεται με τον Δήμο Λεχαινών για τη δημιουργία Μουσείου Δρωμένων (Γενιτσαρέων) στα Λεχαινά Ήλείας.

Συμμετέχει δημιουργικά από το 2009 στο Δίκτυο Μουσείων και Πολιτιστικών Φορέων Ιστορικού Κέντρου Αθηνών (www.athensmuseums.net).

Η Σύγκλητος της Ακαδημίας έκανε αποδεκτές δωρεές προς το Κέντρο Λαογραφίας:

- 6.450 αντικειμένων από την προσωπική Συλλογή του Νίκου Παπαγεωργίου, ἐθνολόγου (700 τελετουργικὲς μάσκες, 2.000 διακοσμημένα ἀβγά, 1.300 ἀναθηματικά τάματα, 1.200 παραδοσιακά μουσικά ὄργανα, 900 δίσκους βινυλίου, 350 ταινίες μεγάλου μεγέθους με παραδοσιακή μουσική ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο),
- ἑνὸς χειρογράφου γιὰ τὴν ὑφαντική τῆς Σκύρου ἀπὸ 103 σελίδες, 10 κεντημάτων ἀπὸ τὴ Σκύρο, 10 κασετῶν ἤχου, μίας βιντεοκασέτας καὶ φωτογραφικοῦ ὕλικου γιὰ τὴν ὑφαντική τῆς Ἀλίκης Λάμπρου,
- ἐπιφυλλίδες ἐφημερίδων τῶν δεκαετιῶν 1970-1990, λαογραφικοῦ περιεχομένου, ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ ἀειμνήστου Χρήστου Χειμῶνα. Τὶς παραχώρησε στὸ Κέντρο ἡ σύζυγός του Στέλλα Χειμῶνα.

[Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμυλάκη]

2010

Οἱ ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου Ἑρευνῆς τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας, οἱ ὁποῖοι, πέραν τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν υποχρεώσεων τῶν, ἔχουν ὡς ἔργο τὴν ταξινόμηση καὶ ἀρχειοθέτηση τοῦ ὕλικου, τὸν ἐμπλουτισμὸ του με ἐντεταλμένες ἐρευνητικὲς ἀποστολὲς (ἐπιτόπια ἔρευνα), μελέτες καὶ δημοσιεύσεις, ἀσχολήθηκαν με τὸν ἐμπλουτισμὸ καὶ τὴ λειτουργία τοῦ ἀρχείου, τὴν ἀπομαγνητοφώνηση ἡχογραφημένου ὕλικου καὶ τὴ συγκρότηση τοῦ χειρογράφου τῆς ἀποστολῆς τους. Λόγω τῆς καθυστερημένης ἐγκρίσεως τῶν ἐρευνητικῶν ἀποστολῶν, οἱ ἀποστολὲς διεξήχθησαν μόνον ἀπὸ πέντε ἐρευνητὲς καὶ γιὰ μικρότερο χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὸ καθιερωμένο τῶν 20 ἡμερῶν. Οἱ ἐρευνητὲς ἀσχολήθηκαν ἐπίσης με τὴν εἰσαγωγή τῶν μεταδεδομένων σὲ 4.000 σελίδες ψηφιοποιημένου ὕλικου καὶ τὴ βελτίωση τῶν βάσεων δεδομένων, οἱ ὁποῖες δημιουργήθηκαν στὸ πλαίσιο τοῦ ἔργου «Ἀνάπτυξη Ἐθνικοῦ Κέντρου Τεκμηρίωσης τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ» τῆς Κοινωνίας τῆς Πληροφορίας.

Τὸ Κέντρο ἐνέταξε στὶς δραστηριότητές του τὸ περιβαλλοντικὸ πρόγραμμα «Δάσος, Ζωή, Πολιτισμὸς» τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (Ἐπόπτης ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Πάνος Διγομενίδης), σὲ συνεργασία με τὸ Μουσεῖο Γουλανδρῆ Φυσικῆς Ἱστορίας. Ἡ ἐναρξὴ ἔγινε στὶς 14 Μαΐου στὴν Ἀνατολικὴ Αἴθουσα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ συνοδεύτηκε ἀπὸ ἔκθεση με θέμα «Ἐρυσίχθων. Σύγχρονη ἀνάγνωση τοῦ μύθου» σὲ ὅλα τὰ μουσεῖα τοῦ Κέντρου τῆς Ἀθήνας (σὲ

συνεργασία με τὸ Δίκτυο Μουσείων τοῦ Ἱστορικοῦ Κέντρου). Στις 5 Ἰουλίου ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἔκθεσης στὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Ἐλευσίνας, ὅπου παρέμεινε μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου. Τὴν ἔκθεση ἐπισκέφθηκαν σχολεῖα τῆς περιοχῆς καὶ κοινὸ στὸ πλαίσιο τῶν καθιερωμένων ἐορτῶν γιὰ τὸν Αἰσχύλο.

Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας ἀποφάσισε νὰ διαθέσει στὰ σχολεῖα τὶς δύο σημαντικές ἐφαρμογές πολυμέσων μετὰ τίς ὁποῖες παρουσιάζονται οἱ δραστηριότητες τοῦ Κέντρου Λαογραφίας καὶ θέματα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, προϊόντα τῆς μακρόχρονης συλλεκτικῆς καὶ ἐρευνητικῆς ἐργασίας τοῦ Κέντρου, ποὺ δημιουργήθηκαν στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «Ἀνάπτυξη Ἐθνικοῦ Κέντρου Τεκμηρίωσης τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ» τῆς Κοινωνίας τῆς Πληροφορίας. Συγκεκριμένα, στὴν πρώτη ἐφαρμογὴ παρουσιάζεται ψηφιοποιημένο ὕλικό γιὰ τὸ λαϊκὸ ἐορτολόγιο, τὸν Λαογραφικὸ Ἀτλαντὰ τῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν πυρῶν μαζί με σχετικὰ ἐπιστημονικὰ κείμενα. Ἡ δευτέρη ἐφαρμογή, ἐκπαιδευτικὸ χαρακτηριστὴρ, στοχεύει στὴν ἐξοικείωση τῶν μαθητῶν μετὰ τὰ θέματα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ μέσα ἀπὸ τὴν ἀναφορὰ σὲ συγκεκριμένους οἰκισμοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου στοὺς ὁποῖους ἐργάστηκαν ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου. Στόχος τοῦ ἔργου ἦταν ἡ παραγωγή ἑνὸς εὐχρηστοῦ πληροφοριακοῦ προϊόντος γιὰ τὴν ἐρευνητικὴ ἐπιστημονικὴ κοινότητα καὶ ἡ ἀνάπτυξη καὶ προσφορὰ ἠλεκτρονικῶν ὑπηρεσιῶν πρὸς τοὺς μαθητές, τοὺς ἐκπαιδευτικούς, τοὺς ἐρευνητές ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἐνδιαφερόμενους πολίτες. Ἡ διάθεσή του, κυρίως σὲ ἐκπαιδευτικούς, ἔχει ἀποσπάσει ἐπαινετικὰ σχόλια.

Τὸ Κέντρον Λαογραφίας, σὲ συνεργασία μετὰ τὸ Κέντρον Ἑρέυνης τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας, ὑπέβαλε πρόγραμμα μετὰ θέμα «Δεύτερη γενιὰ μεταναστῶν: πολιτισμικὴ διαφορετικότητα, ἔνταξη καὶ πολιτιστικὴ δράση», στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «Θαλῆς» τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ προγράμματος «Ἐκπαίδευση καὶ Διὰ Βίου Μάθηση», τὸ ὁποῖο ἀφορᾷ τῇ δευτέρῃ γενιᾷ μεταναστῶν ποὺ βρίσκονται ἐγκατεστημένοι στὴν Ἑλλάδα σήμερα. Τὸν συντονισμό τοῦ προτεινόμενου ἐρευνητικοῦ προγράμματος θὰ ἔχει τὸ Κέντρον Ἑρέυνης τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ συμμετέχουν τὸ Κέντρον Λαογραφίας καὶ τὸ Κέντρον Φιλοσοφίας.

Στὸ πλαίσιο τῆς δημόσιας διαβούλευσης γιὰ τὸ σχέδιο πρόσκλησης «Ἀνάπτυξη καὶ διάθεση ψηφιακοῦ ἐκπαιδευτικοῦ περιεχομένου ἀπὸ τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰ ΤΕΙ – Ἀνοικτὰ ἀκαδημαϊκὰ μαθήματα» πρότεινε νὰ ζητήσει ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν νὰ συμπεριληφθεῖ στοὺς τελικοὺς δικαιούχους, πράγμα τὸ ὁποῖο καὶ ἐπετεύχθη.

Τὸ Κέντρον Λαογραφίας, στίς 14 Ὀκτωβρίου 2010, πραγματοποίησε ἐπιτυχῶς στὴν Ἀνατολικὴ Αἴθουσα τοῦ Μεγάλου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἡμερίδα μὲ θέμα «Οἱ ἀποστολὲς τοῦ Κέντρου Λαογραφίας γιὰ ἐπιτόπια ἔρευνα». Κατὰ τὴ διάρκειά της οἱ ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου Λαογραφίας παρουσίασαν πρόσφατες ἐπιτόπιες ἔρευνες ποὺ πραγματοποιήθηκαν κατὰ τίς ἐντεταλμένες λαογραφικὲς ἀποστολὲς τους. Τὶς ἐργασίες τῆς ἡμερίδας παρακολούθησε κοινὸ (εἰδικοί ἀπὸ συναφῇ ἐρευνητικὰ ἰδρύματα, μεταπτυχιακοὶ φοιτητὲς, ἐρευνητὲς τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, ἐκπαιδευτικοὶ καὶ ἄλλοι φίλοι τῆς λαογραφίας).

Τὸ Κέντρο πραγματοποίησε μὲ ἐπιτυχία διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο μὲ θέμα «Λαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ ἔντεχνος λόγος (Ποίηση-Πεζογραφία-Θέατρο)» στὴν Ἀθήνα (8-12 Δεκεμβρίου 2010). Στὸ συνέδριο ἔλαβαν μέρος περίπου 120 συνέδριοι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Ἀμερικὴ, Ἀγγλία, Ἰταλία, Γεωργία καὶ ἄλλες χῶρες), οἱ ὁποῖοι προέρχονταν ἀπὸ ὅλους τοὺς συγγενεῖς μὲ τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου ἐπιστημονικοὺς κλάδους: λαογραφία, ἀνθρωπολογία, κοινωνιολογία, φιλολογία, θεατρολογία κτλ. Τὸ συνέδριο παρακολούθησαν ἐπίσης ὡς ἀκροατὲς καθηγητὲς Πανεπιστημίων, ἐρευνητὲς ἀπὸ διάφορα Ἑρευνητικὰ Κέντρα, καθηγητὲς μέσης ἐκπαίδευσης, δάσκαλοι καὶ φοιτητὲς. Ἐξαιρεστὴ ἦταν ἡ παρουσία στὸ ἀκροατήριον τοῦ συνεδρίου γνωστῶν λογοτεχνῶν-συγγραφέων (Ζυράννα Ζατέλη, Ἰσμήνη Καπάνταη, Ἀνδρέας Μήτσου). Οἱ ἐργασίες τοῦ ἀναπτύχθηκαν σὲ τρεῖς παράλληλες συνεδρίες, στίς ὁποῖες ἔγιναν ἐνδιαφέρουσες ἀνακοινώσεις καὶ δημιουργικὲς συζητήσεις ποὺ ἀφοροῦσαν τὴ σχέση τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ μὲ τὴν ἔντεχνη δημιουργία. Ἡ τελετὴ ἑναρξης τοῦ συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀνατολικὴ Αἴθουσα τοῦ Κεντρικοῦ Μεγάλου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν – μὲ χαιρετισμοὺς τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντίνου Σβολόπουλου, τοῦ Ἐπόπτη τοῦ Κέντρου Λαογραφίας κ. Πάνου Λιγομενίδη καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Θανάση Βαλτινοῦ, καθὼς καὶ μὲ ἐναρκτήρια ὁμιλία τῆς Διευθύντριας τοῦ Κέντρου Λαογραφίας κ. Αἰκατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη. Στὸ πλαίσιο τοῦ συνεδρίου πραγματοποιήθηκε συμπόσιο ἀφιερωμένον στὸν ἀκαδημαϊκὸ καὶ ἐπιφανὴ Εὐρυτάνα λογοτέχνη Ζαχαρία Παπαντωνίου. Τὸ συμπόσιο παρακολούθησαν καὶ πολλοὶ Εὐρυτάνες.

Κατὰ τὴ διάρκειά τοῦ συνεδρίου πραγματοποιήθηκε συζήτηση μὲ θέμα «Λαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ ἔντεχνος λόγος: σχέση ζωῆς», ποὺ διηύθυνε ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Θανάσης Βαλτινός. Συμμετεῖχαν ὁ ποιητὴς κ. Μιχάλης Γκαῖας, ὁ δοκιμογράφος, διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ *Νέα Ἑστία* κ. Σταῦρος Ζουμπουλάκης καὶ ὁ ποιητὴς-δοκιμογράφος κ. Δημήτρης Κοσμόπουλος. Τὴ συζήτηση παρακολούθησε μὲ ἐνδιαφέρον πολυπληθὲς ἀκροατήριον καὶ ἔγιναν σχετικὲς ἐρωτήσεις

καί παρεμβάσεις. Ἡ διεξαγωγή τοῦ συνεδρίου συμπληρώθηκε ἀπὸ παράλληλες ἐκδηλώσεις, οἱ ὁποῖες σχολίαζαν μὲ τὸν τρόπο τους τὸ θέμα ποὺ πραγματευόταν τὸ συνέδριο, ὅπως:

α) Ἐκθεση μὲ τίτλο «Ἀπὸ Τὰ ψηλὰ βουνά στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν», ἀφιερωμένη στὸν Ζαχαρία Παπαντωνίου. Στὴ διάρκεια τῆς ἐκθέσης οἱ σύεδροι εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ ἐνημερωθοῦν γιὰ γνωστὲς καὶ ἄγνωστες πτυχὲς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου του, καθὼς ἐπίσης νὰ δοῦν ὀρισμένες ἀπὸ τίς πρῶτες ἐκδόσεις τῶν ἔργων του ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

β) Κινηματογραφικὴ παράσταση κατὰ τὴν ὁποία προβλήθηκε ἡ ἐξαιρετικὴ ταινία *Οἱ σφουγγαράδες* (1960) σὲ σκηνοθεσία τοῦ κ. Μάνου Ζαχαρία (ἐλεύθερη διασκευή τοῦ διηγήματος τοῦ Νίκου Κάσδαγλη «Ὁ Μηχανικός»). Οἱ σύεδροι εἶχαν τὴ σπάνια εὐκαιρία νὰ παρακολουθήσουν τὴ συγκεκριμένη ταινία, καθὼς αὐτὴ, λόγῳ ἰδιαίτερων συνθηκῶν, ἔχει προβληθεῖ στὴν Ἑλλάδα ἐλάχιστες φορές, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀκούσουν τὸν σκηνοθέτη νὰ μιλά γιὰ αὐτὴν.

γ) Μουσικὴ παράσταση μὲ τίτλο «Τὰ δύο φεγγάρια», στὴν ὁποία συμμετεῖχαν παιδιὰ ἀπὸ σχολεῖα τῆς πρωτοβάθμιας δημόσιας ἐκπαίδευσης καὶ ἡ ἐφηβικὴ καὶ νεανικὴ χρωδία τοῦ Συλλόγου ΕΛ.ΚΕ.ΔΑ.Μ. Συνόδευσαν οἱ μουσικοὶ καὶ τραγουδιστὲς κ.κ. Κυριάκος Καραμπερόπουλος, Δημήτρης Σινάνογλου καὶ Ἀθηνᾶ Τασούλα. Ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ προσπάθεια τῶν παιδιῶν ἡ ὁποία, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἔδωσε καὶ τὴν εὐκαιρία στοὺς συνέδρους νὰ δοῦν πῶς ἡ πρωτοβάθμια δημόσια ἐκπαίδευση προσλαμβάνει τὴ σχέση τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ μὲ τὴ λόγια δημιουργία. Τὰ ἐπιστημονικὰ ἀποτελέσματα τοῦ συνεδρίου θὰ ἐκδοθοῦν σύντομα στὴ σειρά τῶν Δημοσιευμάτων τοῦ Κέντρου Λαογραφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Συμμετέχει δημιουργικὰ ἀπὸ τὸ 2009 στὸ Δίκτυο Μουσείων καὶ Πολιτιστικῶν Φορέων Ἱστορικοῦ Κέντρου Ἀθηνῶν. Ἡ πρώτη ἐκδήλωση τοῦ δικτύου ἦταν ἡ ἐκθεση «Ἐρυσίχθων. Σύγχρονη ἀνάγνωση τοῦ μύθου», ποὺ πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τίς 14 Μαΐου 2010 σὲ ὅλα τὰ μουσεῖα τοῦ Κέντρου τῆς Ἀθήνας.

Ὁργάνωσε τὴν ἐκθεση «Τοῦ κόσμου τὰ τάματα» (2-22 Δεκεμβρίου 2010), ἀφιερωμένη στὰ λατρευτικὰ ἀφιερώματα. Ἦταν βασισμένη στὴ μεγάλη συλλογὴ ἀφιερωμάτων τοῦ Νίκου Παπαγεωργίου, περιλάμβανε δὲ καὶ συμπληρωματικὰ ἀντικείμενα ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Συλλογῆς Nobel, τὸ Ἑβραϊκὸ Μουσεῖο καὶ τὸ Μουσεῖο Καντακουζηνοῦ. Ἡ ἐκθεση ἦταν πλαισιωμένη μὲ ἔργα σύγχρονων καλλιτεχνῶν ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ θέμα.

Πραγματοποιήθηκε συνάντηση μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Musée National

des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée και τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ γιὰ τὶς λεπτομέρειες τῆς συνεργασίας μὲ τὸ ἐν λόγῳ μουσεῖο τῆς Μασσαλίας γιὰ ἐκθέσεις καὶ ἐπιστημονικὲς ἀνταλλαγές, καθὼς καὶ τὴν τεκμηρίωση τῶν ἀντικειμένων τοῦ μουσείου ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ Κέντρον Λαογραφίας ἔχει ὑπογράψει μνημόνιο συνεργασίας μὲ τὸ Musée National des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée τῆς Μασσαλίας.

Ἐπίσης τὸ Κέντρον Λαογραφίας παρέλαβε καὶ ἄρχισε νὰ καταγράφει στὸ κτηματολόγιό του τὰ ἀντικείμενα τῆς συλλογῆς τοῦ Νίκου Παπαγεωργίου (μουσικὰ ὄργανα καὶ ἀφιερῶματα-τάματα).

Ἐξέδωσε τὰ ἑξῆς:

Α. Στὴ σειρά «Ἐκπαιδευτικὰ Προγράμματα»:

Μαρία Γ. Ἀνδρουλάκη-Σακαρέλλου, *Ἡ ἐλιά στὸν πολιτισμὸ τῆς Ρόδου. Εἰσαγωγὴ-ἐπιστημονικὴ ἐπιμέλεια*: Αἰκ. Πολυμέρου-Καμηλάκη, Ἀθήνα 2010, σ. 93 (συνέκδοση μὲ τὸν Δῆμο Καμείρου Ρόδου, τὸν Πολιτιστικὸ Ὅμιλο Ἀπολλώνων Ρόδου «Νέοι Ὁρίζοντες» καὶ τὴ Βιβλιοθήκη Δήμου Καμείρου).

Λουῖζα Καραυιδάκη, *Μαθαῖναι γιὰ τὴν ἐλιά καὶ τὸ λάδι. Πρόλογος-ἐπιστημονικὴ ἐπιμέλεια*: Αἰκ. Πολυμέρου-Καμηλάκη, Ἀθήνα 2010, σ. 111 (συνέκδοση μὲ τὸν Δῆμο Καμείρου Ρόδου, τὸν Πολιτιστικὸ Ὅμιλο Ἀπολλώνων Ρόδου «Νέοι Ὁρίζοντες» καὶ τὴ Βιβλιοθήκη Δήμου Καμείρου).

Τὰ βιβλία αὐτὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὸν σχεδιασμὸ καὶ τὴν ὑλοποίηση θεματικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐφαρμογῶν οἱ ὁποῖες, προσαρμοσμένες στὶς ἀπαιτήσεις καὶ τὴν ὕλη τοῦ σχολείου καὶ βασισμένες στὸ πλούσιο ἀρχεῖακὸ ὕλικο τοῦ Κέντρου καὶ τὴν πείρα τῶν ἐρευνητῶν του, σὲ συνεργασία μὲ μάχιμους ἐκπαιδευτικούς, θὰ ἀναπληρώσουν, ὅπως ὑποστηρίζουμε, τὶς βιωματικὲς μέχρι πρόσφατα γνώσεις καὶ ἐμπειρίες τῶν μαθητῶν στὰ σχετικὰ θέματα. Ἔτσι, μὲ τὴν ἐκδοση τοῦ διότουμου ἔργου γιὰ τὴν ἐλιά, τὸ Κέντρον Λαογραφίας ἀπευθύνεται στὸν ἐκπαιδευτικὸ κόσμον (μαθητὲς καὶ διδάσκοντες) καὶ ἀποβλέπει στὴν ἐνημέρωση τῶν νέων πάνω στὸ πολὺ σημαντικὸ θέμα τῆς παρουσίας τῆς ἐλιάς καὶ τοῦ λαδιοῦ στὸν ἐλληνικὸ πολιτισμὸ, σὲ μὴ προσπάθεια νὰ τοὺς μεταδώσει πληροφορίες τῶν ὁποίων ἡ βιωματικὴ γνώση ἔχει ἀτονήσει. Καὶ τὰ δύο βιβλία ἀποτελοῦν μὴ περιήγηση στὸν κόσμον τῆς ἐλιάς καὶ τοῦ λαδιοῦ καὶ λειτουργοῦν ὡς ἐκπαιδευτικὸ ἐργαλεῖο, ἱκανὸ νὰ ἐξοικειώσῃ τοὺς μαθητὲς μὲ τὴν παραδοσιακὴ τεχνολογία, τὴ

βιομηχανική αρχαιολογία, με συμβολισμούς, συνήθειες και αντιλήψεις, ώστε να γνωρίσουν καλύτερα τον τόπο τους.

Β. Στη σειρά «Πηγές του λαϊκού πολιτισμού»:

Τραγούδια και χοροί της Λευκάδας / Traditional Songs and Dances from Lefkada. Συλλογή: Σπύρος Δ. Περιστέρης 1963, 1966. Έπιμέλεια: Ίωάννης Πλεμμένος, Αθήνα 2010, σ. 128 + 2 CD (συνέκδοση με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λευκάδας). Πρόκειται για ανέκδοτο υλικό που συγκέντρωσε ο Σπύρος Περιστέρης το 1966 κατά την εντεταλμένη από την Ακαδημία Αθηνών μουσική αποστολή του στην Καρυστή Λευκάδας. Τα τραγούδια αυτά είχαν ψηφιοποιηθεί στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης του Λαϊκού Πολιτισμού» του προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας», που είχε αναληφθεί από το Κέντρον Λαογραφίας, και βρίσκονται στο αρχείο του. Άς σημειωθεί ότι πρόκειται για την πρώτη επιστημονική έκδοση λευκαδίτικων τραγουδιών και χορών στην ελληνική και ξένη βιβλιογραφία.

Σωτ. Τσιάνης, *Δημοτικά τραγούδια από το Βαλτέτσι Άρκαδίας / Folksongs from Valtetsi, Arcadia*. Μουσική συλλογή (1956, 1959)-Μελέτη-Μεταγραφή. Πρόλογος-επιστημονική ευθύνη-επιμέλεια ύλης: Αϊκ. Πολυμέρου-Καμηλάκη, τ. Α', Αθήνα 2010, σ. 445.

Ίωάνν. Καϊμάκης-Στ. Κοκκάλας, *Δημοτικά τραγούδια από το Βαλτέτσι Άρκαδίας / Folksongs from Valtetsi, Arcadia*. Επιστημονική ευθύνη-επιμέλεια ύλης: Αϊκ. Πολυμέρου-Καμηλάκη, τ. Β', Αθήνα 2010, σ. 543.

Επιχειρείται με τη δίτομη έκδοση να παρουσιασθεί ένα επιστημονικό και παράλληλα εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο έχει συγκεντρωθεί με επιτόπια έρευνα σε συγκεκριμένο τόπο κατά τη διάρκεια των τελευταίων πενήντα χρόνων, από διαφορετικούς έρευνητές και κάτω από διαφορετικές συνθήκες επιτέλεσης. Ο πρώτος τόμος αποτελείται από 445 σελίδες. Περιέχει 79 τραγούδια που κατέγραψε το 1959 στο Βαλτέτσι Άρκαδίας ο Έλληνοαμερικανός εθνομουσικολόγος Σωτήρης Τσιάνης, ο οποίος τα αποδίδει πιστά και τα αναλύει μουσικολογικά σε ευρωπαϊκή μουσική γραφή. Στον ίδιο τόμο δημοσιεύονται και τρία τραγούδια από το Βαλτέτσι που κατέγραψε ο Σπύρος Περιστέρης το 1956, με μουσική επεξεργασία από τον Σωτήρη Τσιάνη. Τον τόμο συνοδεύουν οι μουσικές καταγραφές

σέ τρεῖς ψηφιακούς δίσκους. Ὁ δεύτερος τόμος ἀποτελεῖ ἓνα πιλοτικό ἐγχείρημα καταγραφῆς τραγουδιῶν ἀπὸ τὸ Βαλτέτσι σέ διάφορες χρονικὲς στιγμὲς καὶ περιστάσεις. Περιλαμβάνει τραγούδια πού ἠχογράφησαν ὁ κ. Σταῦρος Κοκκάλας τὸ 1979 καὶ σέ διάφορες ἄλλες χρονικὲς στιγμὲς, καθὼς καὶ ὁ μουσικολόγος κ. Γιάννης Καϊμάκης, ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τὸ 2001 καὶ τὸ 2005. Συνολικὰ δημοσιεύονται 154 κείμενα τραγουδιῶν, πού ἀπομαγνητοφωνήθηκαν μὲ προσοχή, μὲ τίς ἐπαναλήψεις καὶ τὰ τσακίσματα, καθὼς καὶ τὸ ποιητικὸ-ὄργανικὸ κείμενό τους. Πάνω ἀπὸ 20 τραγούδια πού ἠχογραφήθηκαν ἀπὸ τὸν Σωτῆρη Τσιάνη τὸ 1959 περιλαμβάνονται καὶ στὴν ἠχογράφηση τοῦ 2001 τοῦ κ. Γιάννη Καϊμάκη. Μερικὰ μάλιστα ἀπὸ αὐτὰ τραγουδιῶνται ἀπὸ τοὺς ἴδιους τραγουδιστές. Ὁ τόμος συνοδεύεται ἀπὸ ἑννέα ψηφιακούς δίσκους ἀκτίνας καὶ ἓναν ψηφιακὸ δίσκο ἤχου καὶ εἰκόνας. Συνολικὰ τὸ ἔργο ἀποτελεῖ ἄριστο βοήθημα γιὰ τὴν παρακολούθηση τῆς πορείας ἐξέλιξης τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ σέ χρονικὸ διάστημα μισοῦ περίπου αἰῶνα μὲ καταγραφές καὶ σχόλια ἀπὸ τοὺς ἐρευνητές. Ἔγινε προσπάθεια νὰ ἀποδοθοῦν μὲ ἀκρίβεια οἱ συνθῆκες κάτω ἀπὸ τίς ὁποῖες πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπιτόπια ἔρευνα, ὁ τρόπος προσέγγισης τῶν τραγουδιστῶν, ὁ χώρος καὶ ὁ χρόνος ἐπιτέλεσης τῶν τραγουδιῶν, καθὼς καὶ κάθε ἐθνογραφικὴ πληροφορία πού θὰ διευκόλυνε καὶ τὸν μελλοντικὸ ἐρευνητὴ στὴ συναγωγὴ ἀσφαλῶν συμπερασμάτων.

Ἐκτὸς σειρᾶς

Ἐρυσίχθων. Σύγχρονη ἀνάγνωση τοῦ μύθου, κατάλογος ἔκθεσης, Πολιτιστικὸ Κέντρο Δήμου Ἐλευσίνας «Λεωνίδας Κανελλόπουλος», 5 Ἰουλίου - 3 Ὀκτωβρίου 2010. Ἐπιμέλεια: Αἰκ. Πολυμέρη-Καμηλάκη-Λουῖζα Καραπιδάκη, Ἀθήνα 2010, σ. 104.

Wota Europe / Ex Votos of Europe (στὰ πολωνικά καὶ ἀγγλικά), κατάλογος ἔκθεσης στὸ Muzeum Kresów w Lubaczowie (συνδιοργάνωση μὲ τὸ Κέντρον Λαογραφίας). Κείμενα: Barbara Woch-Αἰκ. Πολυμέρου-Καμηλάκη-Λουῖζα Καραπιδάκη-Νίκος Παπαγεωργίου, Lubaców 2010, σ. 104.

[Αἰκ. Καμηλάκη-Πολυμέρου]

2011

ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΕΡΓΟ

Συνεχίστηκε η τεκμηρίωση και ηλεκτρονική οργάνωση στις βάσεις δεδομένων του ψηφιοποιημένου υλικού των χειρογράφων του Κέντρου. Οί έρευνήτες πραγματοποίησαν τις έντεταλμένες λαογραφικές αποστολές για έπιτόπια έρευνα σε διάφορα σημεία του ελληνικού χώρου και συνέχισαν την απομαγνητοφώνηση και επεξεργασία του υλικού σε ψηφιακή μορφή, προκειμένου να εμπλουτιστούν οι βάσεις δεδομένων. Οί έρευνήτες μουσικοί επεξεργάστηκαν μουσικό υλικό για τὸ ἀρχεῖο καὶ τὶς προγραμματισμένες εκδόσεις.

Τὸ ἀρχεῖο χειρογράφων τοῦ Κέντρου ἐμπλουτίστηκε μετὰ τὴν εἰσαγωγή 17 νέων συλλογῶν ποικίλης λαογραφικῆς ὕλης, συνολικοῦ ὅγκου 2.200 σελίδων (Α4) καὶ μετὰ συνοδευτικὸ ψηφιακὸ ὕλικό (DVD, CD).

Τὸ ἀρχεῖο ἀπογράφων ἐμπλουτίστηκε μετὰ δελτία (τραγουδιῶν κυρίως, ἀλλὰ καὶ διαφόρων ἄλλων κατηγοριῶν ὕλικου) ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ ἀειμνήστου ἀκαδημαϊκοῦ Κωνσταντίνου Ρωμαίου, τὰ ὁποῖα παραχώρησε εὐγενῶς ἡ κόρη του κ. Ἑλένη Ρωμαίου-Καρασταμάτη, ἐπίτιμη Διευθύντρια τοῦ Μουσείου Ἑλληνικῆς Λαϊκῆς Τέχνης. Τὸ ὕλικό ἀρχειοθετήθηκε ἀπὸ τοὺς ἐρευνήτες καὶ τὴν ἀσκούμενη φοιτήτρια κ. Παρασκευὴ Ἀθανασιάδη.

Ἐγινε ἀρχειοθέτηση καὶ ηλεκτρονικὴ καταλογογράφηση (σὲ μορφή Word) τῶν φοιτητικῶν ἐργασιῶν ποὺ εἶχαν ὑποβληθεῖ ἀπὸ φοιτητὲς στὸ πλαίσιο τῶν μαθημάτων «Ἐθνοχορολογία Ι» καὶ «Ἐθνοχορολογία ΙΙ» τοῦ Τμήματος Λαϊκῆς καὶ Παραδοσιακῆς Μουσικῆς ΤΕΙ Ἡπείρου, μετὰ ἀντικείμενο τοὺς παραδοσιακοὺς χοροὺς καὶ τὰ λαϊκὰ δρώμενα τῆς ἐρευνήτριας κ. Ζωῆς Μάργαρη.

Σαρώθηκαν καὶ ἀρχειοθετήθηκαν στὸ φωτογραφικὸ ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου 3.800 ἀρνητικὰ φιλμ, ἐγχρωμα καὶ ἀσπρόμαυρα, διαφόρων διαστάσεων, ἀπὸ τὸ παραχωρηθὲν ἀρχεῖο τοῦ τρικαλινοῦ ἱστοριοδίφη κ. Δημητρίου Καλούσιου. Σαρώθηκαν, ἐπίσης, καὶ ἀρχειοθετήθηκαν περὶ τὶς 270 φωτογραφίες, ἐγχρωμες καὶ ἀσπρόμαυρες, ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ λευκαδίτη συλλέκτη κ. Ἀνδρέα Λάζαρη. Ἡ συλλογὴ αὕτη ποὺ παραχωρήθηκε ἀπὸ τὸν συλλέκτη ἔχει ἐνταχθεῖ στὸ φωτογραφικὸ ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου Λαογραφίας.

Τὸ ἀνέκδοτο ὕλικό τοῦ ἀρχείου χρησιμοποίησαν ἐρευνήτες καὶ ὑποψήφιοι διδάκτορες γιὰ τὶς ἐρευνές τους.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου εἰσῆχθησαν 497 νέα βιβλία καὶ περιοδικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἀγοράστηκαν 145. Τὰ ὑπόλοιπα 352 προέρχονται ἀπὸ δωρεές καὶ

ἀνταλλαγές με ὁμοειδῆ ἰδρύματα καὶ φορεῖς με τοὺς ὁποίους συνεργάζεται τὸ Κέντρο στὸ πλαίσιο τῶν ἐρευνῶν του.

Στὴ βιβλιοθήκη ἐργάσθηκαν 120 ἐρευνητές. Στους χώρους καὶ τὶς συλλογές τοῦ Κέντρου ξεναγήθηκαν μεμονωμένοι ἐπισκέπτες καὶ σχολεῖα.

ΜΟΥΣΕΙΑΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Ἡ μουσειακὴ συλλογὴ ἐμπλουτίστηκε μετὰ τὴν προσφορὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων τῆς συλλογῆς τοῦ ἐθνολόγου κ. Νίκου Παπαγεωργίου, τὰ ὁποῖα κατέγραψε – μετὰ τὴν καθοδήγηση τῆς ἐρευνήτριας κ. Ζωῆς Μάργαρη – ὁ ἀσκούμενος τελειόφοιτος σπουδαστὴς τοῦ Τμήματος Λαϊκῆς καὶ Παραδοσιακῆς Μουσικῆς κ. Γιώργος Ἀγγελόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐργάστηκε γιὰ τὴν ἀρχειοθέτηση καὶ τὴν ἠλεκτρονικὴ καταλογογράφησίν της (σὲ μορφή Word).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κυκλοφορήθηκαν τὰ ἑξῆς:

1. Εὐάγγελος Θ. Καραμανές, *Θανάσιον τοῦ χρόου, τεχνικὲς καὶ τοπικὴ ταυτότητα στὰ Κοπατσαροχώρια τῶν Γρεβενῶν*, Δημοσιεύματα τοῦ Κέντρου Ἑρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας ἀρ. 25 (ἐπεύθυνη ἐκδόσης-πρόλογος: Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, ἐπιμέλεια: Παναγιώτης Γ. Καμηλάκης). Ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Τυπογραφεῖο, Ἀθήνα 2014.

2. Κωστῆς Παλαμᾶς, *Πρακτικὰ Ἡμερίδας, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν 16 Δεκεμβρίου 2009* (ἐπιστημονικὴ εὐθύνη: Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, ἐπιμέλεια: Εὐάγγελος Καραμανές), Κέντρον Ἑρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ἀθήνα 2011.

3. *Λαογραφικὰ σύμμεικτα τῆς Κορώνης Μεσσηνίας ἀπὸ τὶς συλλογές (1938-1939) τῆς Γεωργίας Ταρσούλη* (εὐθύνη-ἐπιμέλεια ἐκδόσης: Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, ἐπιμέλεια ὕλης: Ἰωάννης Πλεμμένος), Ἀθήνα 2014 (συνέκδοση μετὰ τὸ Μανιτάκειον Ἰδρυμα).

4. Γήσης Παπαγεωργίου, *Ἑλληνικὲς παραδοσιακὲς φορεσιές. Θεσσαλία, τ. 3 / Hellenic traditional costumes. Thessaly, v. 3*, Ἑλληνοαμερικανικὴ Ἐνωση – Κέντρον Ἑρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας (ἐπιστημονικὴ τεκμηρίωση: Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη), ἐκδ. Μίλητος, Ἀθήνα 2011.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

Τὸ Κέντρο ὀργάνωσε με ἐπιτυχία, στὸ πλαίσιο τοῦ κύκλου μαθημάτων, κατὰ τὸ 2010-2011, τοῦ «Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἑταιρείας Φίλων τοῦ Λαοῦ», σειρὰ δώρων διαλέξεων μετὰ λαογραφικὴ θεματολογία (Εἰσαγωγικὰ στίς

λαογραφικές σπουδές, Δημοτικό τραγούδι, Παπαδιαμάντης και λαϊκός πολιτισμός). Επίσης, προσέφερε τέσσερις διαλέξεις στο Λαϊκό Πανεπιστήμιο του Δήμου Περιστερίου με θέματα λαογραφικού περιεχομένου.

Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν του δράσεων, τὸ Κέντρο σχεδίασε πληθὺς πρόγραμμα σπουδῶν γιὰ τὸν λαϊκὸ πολιτισμὸ, προκειμένου νὰ ἐνταχθεῖ στὸ πλαίσιο ἐνὸς ἀνοιχτοῦ πανεπιστημίου. Τὸ ἐν λόγω πρόγραμμα κατατέθηκε καὶ ἐντάχθηκε στὰ ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα τῶν δήμων Περιστερίου καὶ Σαρωνικοῦ καὶ τελεῖ ὑπὸ ἔγκρισιν γιὰ τὸν Δῆμο Ἀθηναίων.

Στὸ πλαίσιο τοῦ Δικτύου Μουσείων καὶ Πολιτιστικῶν Φορέων Ἱστορικοῦ Κέντρου Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποῖου τὸ Κέντρο Λαογραφίας εἶναι ἰδρυτικὸ μέλος, ὑλοποιήθηκε ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα μὲ θέμα «Κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο κάποτε καὶ σήμερα» μὲ ἀφορμὴ τὸ διήγημα τοῦ Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη «Ὑπὸ τὴν βασιλικὴν δρῦν», σὲ συνεργασία μὲ τὸ Μουσεῖο Ἑλληνικῆς Παιδικῆς Τέχνης. Επίσης, ὁργανώθηκε ἐκδήλωση μὲ παραμῦθια στοὺς χώρους τοῦ Ἰδρύματος-Μουσείου Λητῶς καὶ Ἀγγελοῦ Κατακουζηνοῦ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Τὸ Κέντρο κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἐτους ἐπόπτευσε τὴν πρακτικὴ ἀσκηση ἐξ ἑξ. φοιτητῶν ἀπὸ Πανεπιστήμια καὶ ΤΕΙ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΙΔΕΣ-ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τὸ Κέντρο διοργάνωσε ἐκδήλωση γιὰ τὴ συμπλήρωση 100 χρόνων ἀπὸ τὴν ἱδρυση τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων (Μέγαρον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ἀνατολικὴ Αἴθουσα, 16 Μαρτίου 2011).

Συνεχίζοντας τίς δράσεις τοῦ προγράμματος «Δάσος-Ζωή-Πολιτισμός», ποὺ σχεδίασε καὶ ὑλοποίησε τὸ ἴδιο, πραγματοποιοῖσε ἐπιστημονικὴ διημερίδα μὲ θέμα «Βιοποικιλότητα στὴ Φωκίδα», σὲ συνεργασία μὲ τὸ Κέντρο Περιβαλλοντικῆς Ἐκπαίδευσης (ΚΠΕ) Ἀμφισσας (16 Ἀπριλίου 2011).

Ἀκολούθησε ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα μὲ θέμα «Διαβατήρια εὐετηρικὰ δρώμενα. Παλαιῆς μορφῆς-Σύγχρονοι προβληματισμοί-Νέες ἐρμηνεῖες» στὸ πλαίσιο τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων «Πινδάρεια 2011» (Θήβα, 17 Σεπτεμβρίου 2011, Συνεδριακὸ Κέντρο Δήμου Θηβαίων).

Ἐν συνεχείᾳ τὸ Κέντρο διοργάνωσε ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα μὲ θέμα «Διασχίζοντας τὸ Αἰγαῖο: μεταναστεύσεις καὶ πολιτισμικὲς ἀλληλεπιδράσεις. Τὸ παράδειγμα τῶν Μικρασιατῶν τῆς Ἀττικῆς», τὸ Σάββατο 12 Νοεμβρίου 2011, στὴν Πεύκη, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Σύλλογο Μικρασιατῶν Πεύκης-Λυκόβρυσσης Ἀττικῆς.

Τέλος, ἐργάστηκε γιὰ τὴν προετοιμασία συνεδρίου μὲ θεματικὸ πλαίσιο «Λαϊκὴ ἱατρικὴ καὶ ἱατρικὴ ἐπιστήμη. Σχέσεις ἀμφίδρομες» (7-11 Μαρτίου 2012), σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ἱστορικὸ καὶ Παλαιογραφικὸ Ἀρχεῖο τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς καὶ τῇ συμμετοχῇ 60 περίπου ἐρευνητῶν.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Τὸ Κέντρο, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Πολιτισμικὸ Ὅργανισμὸ Δήμου Ἀθηναίων, ὀργάνωσε ἐκθεση μὲ θέμα «Διακοσμημένα ἀβγὰ ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον» ἀπὸ τὴ συλλογὴ Νίκου Παπαγεωργίου (17 Ἀπριλίου-31 Αὐγούστου 2011) στὸ Κέντρο Λαϊκῆς Τέχνης καὶ Παράδοσης τοῦ Δήμου Ἀθηναίων (Σπίτι τῆς Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη) στὴν Πλάκα.

Ἐπίσης, ἐργάζεται γιὰ τὴν προετοιμασία δύο ἐκθέσεων:

(α) «Μάσκες ἀπὸ τὴ συλλογὴ Παπαγεωργίου», σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ἰνστιτούτο Θεοβάντες, (β) «Ὁ Μίνως Ἀργυράκης καὶ ἡ λαϊκὴ παράδοση».

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΟΜΟΕΙΔΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ

Τὸ Κέντρο συνέχισε τὴ δημιουργικὴ συνεργασία του μὲ τὸ Διευτ. Μουσείων καὶ Πολιτιστικῶν Φορέων Ἱστορικοῦ Κέντρου Ἀθηνῶν καὶ τὸ Musée National des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée τῆς Μασσαλίας γιὰ τὴν τεκμηρίωση τῶν ἀντικειμένων τοῦ ἐν λόγῳ μουσείου ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Συνεργάζεται, ἐπίσης, μὲ τὸ Τμῆμα Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης γιὰ κοινὴ ἐπιτόπια ἐρευνα καὶ μελέτη μὲ θέμα (α) Προφορικὲς ἱστορίες - ἱστορίες ζωῆς, (β) Καταγραφὴ ἀντιλήψεων καὶ ἀπόψεων γιὰ τὰ ἑξῆς: «δικὰ μας πράγματα», «παρελθὸν οἰκογένειας καὶ ταυτότητα», «πολύτιμα παλιὰ ἀντικείμενα», «κειμήλιο/κειμήλια», «μουσειακὸ ἀντικείμενο», «μουσειακὸ ἔκθεμα», «μουσειακὴ ἐκθεση», «μουσεῖο».

Ἐξάλλου, ἡ Διευθύντρια τοῦ Κέντρου Λαογραφίας συνεργάζεται μὲ τὴν Ἑλληνοαμερικανικὴ Ἐνωσὴ γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ τεκμηρίωση σειρᾶς τόμων τοῦ Γῆση Παπαγεωργίου μὲ θέμα τὶς ζωγραφισμένες ἐνδυμασίες ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐκδοθεῖ ἢ πρόκειται νὰ ἐκδοθοῦν. Κατὰ τὸ ἔτος 2010 κυκλοφορήθηκαν οἱ τόμοι τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας καὶ κατὰ τὸ ἔτος 2011 ὁ τόμος τῆς Θεσσαλίας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Το Κέντρο συμμετέχει στο πρόγραμμα «Καταγραφή, τεκμηρίωση, προβολή και διακίνηση αρωματικών και θεραπευτικών βοτάνων και φυτών και φυτικών προϊόντων» [Recording, documentation, promotion and distribution of the aromatic and therapeutic herbs, plants and plant products (REHERB)] στο πλαίσιο του προγράμματος «INTERREG IV/Ελλάδα-Ιταλία». Η πρόταση έχει εγκριθεί από τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Έδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα-Ιταλία 2007-2013 και η διαχείρισή της έχει ανατεθεί στην Έπιτροπή Έρευνών από τη Σύγκλητο της Ακαδημίας Αθηνών.

Το Κέντρο έχει συντάξει και υποβάλει προτάσεις για συμμετοχή του σε ευρωπαϊκά προγράμματα (Διοικητική Μεταρρύθμιση, Άριστεία και Πρόσκληση 31).

Ειδικότερα:

Το Κέντρο υπέβαλε πρόταση με τίτλο «KATOPTRON: FROM THE FIELD TO THE INTERNET — PRESERVATION PLAN OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE», του τομέα ενδιαφέροντος «Έρευνα - Τεχνολογία - Καινοτομία», στο πλαίσιο της πρόσκλησης-προκήρυξης «Άριστεία» του επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Επίσης, προέβη στη σύνταξη πρότασης με τίτλο «Εθνικό Ψηφιακό Δίκτυο Τεκμηρίωσης της Άυλης και Υλικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς», στο πλαίσιο της Πρόσκλησης 31 του επιχειρησιακού προγράμματος «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Εξάλλου, εκτόνησε πρόταση για τη συμμετοχή στο έρευνητικό πρόγραμμα «Mediterranean Open Repository on Intangible Cultural Heritage: Acronym: MORICH» για τη συγκρότηση Θησαυρού Μνημείων Άυλου Μεσογειακού Πολιτισμού, στο οποίο το Κέντρο μετέχει ως εθνικός επιστημονικός εταίρος. Στην πρόταση αυτή το Κέντρο συνεργάστηκε με το αρμόδιο Τμήμα της UNESCO και με συντονιστή το HERIMED Onlus*, με τους επιστημονικούς εκπροσώπους των άλλων επιστημονικών εταίρων του προγράμματος [CIDEHUS, Centro Interdisciplinar de História, Culturas e Sociedades του Πανεπιστημίου της Évora (Πορτογαλία), Πανεπιστήμιο An-Najah (Παλαιστίνη), CNRPAH, Centre National de Recherches Préhistoriques, Anthropologiques et Historiques (Άλγερία), CULTNAT, Center for Documentation of Cultural and Natural

---

* Όπως επικυρώθηκε από το έντεταλμένο Τμήμα Πολιτισμού της UNESCO για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά (Culture Sector, Division of Cultural Objects and Intangible Heritage).

Heritage (Αίγυπτος) και το Υπουργείο Πολιτισμού της Αλγερίας (Ministère de la Culture: Direction Central de la Conservation et la Restauration du Patrimoine Culturel)].

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Κέντρου, σε συνεργασία με το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης και τα κατά τόπους βιομηχανικά επιμελητήρια, σχεδιάστηκε η ανάπτυξη πιλοτικού προγράμματος με τίτλο «Λαϊκός Πολιτισμός και Αειφορική Ανάπτυξη», με στόχο την κινητοποίηση συλλογικών φορέων και μικρών επιχειρήσεων στον τομέα της (άνα)τροφοδότησης και (έπαν) αξιοποίησης εκφάνσεων του λαϊκού πολιτισμού για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών εφαρμογών.

Σε εξέλιξη της συνεργασίας του Κέντρου με τη Δημοτική Έπιχειρηση Πολιτισμού, Αθλητισμού και Κοινωνικής Πολιτικής Κοζάνης (ΔΕΠΑΚ), στο πλαίσιο του έρευνητικού προγράμματος με τίτλο «Τσιαρτσιαμπάς: Τοπική ιστορία και λαϊκός πολιτισμός», συνεχίζεται η συλλογή πολιτισμικού υλικού και η επεξεργασία αυτού. Παράλληλα, συνεχίζεται το έργο του έντοπισμού, της ψηφιοποίησης και της ηλεκτρονικής καταλογογράφησης αρχειακού υλικού φορέων και ιδιωτών της περιοχής, σε συνεργασία με την κ. Ευαγγελία Παπαδοπούλου (πτυχιούχο του Τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής ΤΕΙ Ηπείρου), με στόχο τη δημιουργία πολυμεσικής βάσης δεδομένων και εκδόσεων.

Το Κέντρο, επίσης, συμμετέχει στην προετοιμασία έρευνητικού προγράμματος με θέμα «Δημιουργία Λαογραφικού Μουσείου και Έργαστηρίων Παραδοσιακών Έπαγγελμάτων στην Αράχωβα», σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Κέντρου που προωθούν την έρευνα αλλά και την προβολή πολιτισμικού υλικού, εκπονείται μελέτη για την υλοποίηση προγράμματος προβολής και προώθησης πολιτισμικού υλικού από τη Μακεδονία, με στόχο την αξιοποίησή του, για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωσή της.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

Το Κέντρο ενημερώνει τον δικτυακό του τόπο, τον οποίο επισκέπτονται 24.000 περίπου επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Σε αυτόν παρουσιάζονται οι εκδόσεις του Κέντρου σε μορφή PDF, προς το παρόν, και η ηλεκτρονική έκδοση της Έπετηρίδας.

ΜΟΥΣΕΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ (ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ)

Μουσείο της έλιάς, Καψαλιανά Άρκαδίου Κρήτης: επιμέλεια για την αποπεράτωση του μουσειακού χώρου.

Μόνιμη έκθεση με θέμα «Ἑλαίας Ἑγκώμιον» στο κτήριο Δροσοπούλου τοῦ Δήμου Κερατέας: ἐπιμέλεια ἔκθεσης, συντονισμός ἐργασιῶν καὶ ἐπιλογή ὕλικου.

Μουσειακὴ ἔκθεση στὴν Παλαιόχωρα Χανίων Κρήτης με θέμα «Οἱ Ἀκρίτες τῆς Εὐρώπης»: ἐπιμέλεια τοῦ μουσειακοῦ χώρου (νέα ἀποκτήματα) καὶ παρακολούθηση τοῦ ἔργου, τῆς λειτουργίας καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν δραστηριοτήτων σύνταξη καὶ ἐπιμέλεια ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος τοῦ Μουσείου.

[Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη]

2012

Ὅλοι οἱ ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου Λαογραφίας πραγματοποίησαν τὴν ἐντεταλμένη λαογραφικὴ τους ἀποστολὴ γιὰ ἐπιτόπια ἔρευνα καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἀποστολῆς γιὰ τὴν καταγραφὴ λαογραφικῶν θεμάτων, καὶ τεκμηρίωσαν ἀρχεῖακὸ ὕλικο στὴ βάση δεδομένων τοῦ Κέντρου. Εἰσῆχθησαν στὸ Ἀρχεῖο, ἀναλογικὰ καὶ ψηφιακὰ, πέραν τῆς νέας λαογραφικῆς ὕλης, ψηφιακὰ ἀντίγραφα ἑλληνικῶν χειρογράφων ἀπὸ τὶς Βιβλιοθῆκες Βουκουρεστίου, Ἰασιίου καὶ Γαλατσίου τῆς Ρουμανίας (προσφορά τοῦ τέως ἀντιπροέδρου τῆς Βουλῆς κ. Γεωργίου Σούρλα), μουσειακὰ ἀντικείμενα τῆς Συλλογῆς Νίκου Παπαγεωργίου καὶ φωτογραφικὸ ὕλικο (5.200 ἀρνητικά, ἔγχρωμα καὶ ἀσπρόμαυρα, δωρεὰ Δημ. Καλούσιου). Ἀξιολογήθηκαν οἱ συλλογὲς λαογραφικοῦ ὕλικου τοῦ 2011. Ἡ Διευθύντρια καὶ οἱ ἐρευνητὲς του συμμετεῖχαν με ἀνακοινώσεις συνολικὰ σὲ 32 συνέδρια, στὴν ὁργάνωση συνεδρίων καὶ ἐκθέσεων τοῦ Κέντρου, ἐπιμελήθηκαν τὶς ἐκδόσεις του, πραγματοποίησαν 38 διαλέξεις-μἀθήματα, ἐξέδωσαν δέκα ἐπιστημονικὲς ἀνακοινώσεις καὶ παρέδωσαν γιὰ ἔκδοση σὲ συλλογικοὺς τόμους καὶ πρακτικὰ συνεδρίων 50 ἐπιστημονικὰ ἄρθρα. Παράλληλα συμμετεῖχαν ὡς κριτὲς-ἀξιολογητὲς σὲ προγράμματα τῆς ΓΓΕΤ καὶ τοῦ ΙΚΥ, καθὼς καὶ σὲ φεστιβάλ ταινιῶν καὶ τραγουδιῶν ἐθνογραφικοῦ περιεχομένου.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τὸ Κέντρο Λαογραφίας:

α. Ὑλοποιεῖ ἐγκεκριμένη πρόταση με τίτλο «Ἐθνικὸ Ψηφιακὸ Δίκτυο Τεκμηρίωσης τῆς Ἀυλῆς καὶ Ὑλικῆς Πολιτιστικῆς Κληρονομιάς», προϋπολογισμοῦ 950.000 εὐρώ, στὸ πλαίσιο τῆς Πρόσκλησης 31 τοῦ Ἐπιχειρησια-

κοῦ Προγράμματος «Ψηφιακή Σύγκλιση». Τὸ ἔργο ἐπεκτείνει, ἀναβαθμίζει καὶ κοινοποιεῖ τὰ ἀποτελέσματα προγράμματος μὲ τίτλο: «Ἀνάπτυξη Ἐθνικοῦ Κέντρου Τεκμηρίωσης τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ». Εὐρίσκεται ἤδη στὴ διαβούλευση ἢ προκήρυξη τοῦ ἔργου.

β. Συμμετέχει στὸ πρόγραμμα «Καταγραφή, τεκμηρίωση, προβολὴ καὶ διακίνηση ἀρωματικῶν καὶ θεραπευτικῶν βοτάνων καὶ φυτῶν καὶ φυτικῶν προϊόντων» [Recording, documentation, promotion and distribution of the aromatic and therapeutic herbs, plants and plant products (RE.HERB)] στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «INTERREG IV / Ἑλλάδα-Ἰταλία». Χρηματοδοτεῖται ἀπὸ τὸν Ἄξονα 1 τοῦ διμεροῦς προγράμματος Εὐρωπαϊκῆς Ἑδαφικῆς Συνεργασίας Ἑλλάδα-Ἰταλία 2007-2013 – Ἐνίσχυση τῆς ἀνταγωνιστικότητος καὶ τῆς καινοτομίας.

γ. Συνέταξε πρόταση μὲ τίτλο «RIZA: DIGITAL PATHFINDER OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE», τοῦ τομέα ἐνδιαφέροντος «Ἐρευνα-Τεχνολογία-Καινοτομία», στὸ πλαίσιο τῆς πρόσκλησης-προκήρυξης «Ἀριστεία II», τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ προγράμματος «Ἐκπαίδευση καὶ Διὰ Βίου Μάθηση» τοῦ ΕΣΠΑ 2007-2013.

δ. Τέλος συμμετέχει στὸ πρόγραμμα «Πρόβολή τοῦ ἔργου τῶν Ἐρευνητικῶν Κέντρων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν στὸν παγκόσμιον ἴστον» τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ προγράμματος «Ψηφιακή Σύγκλιση», στὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα «Χορεύοντας στὴν πόλη: τὰ ἀποκριάτικα δρώμενα τῆς Νάουσας ὡς τοπικὸ δεδομένο καὶ ὡς ἀνθρωπολογικὸ ζητούμενο. Ἐθνογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔρευνα», ποὺ σχεδιάσθηκε καὶ ὑλοποιεῖται ἀπὸ τὸν Τομέα Νεότερης καὶ Σύγχρονης Ἱστορίας, Λαογραφίας καὶ Κοινωνικῆς Ἀνθρωπολογίας τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ ΑΠΘ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κυκλοφορήθηκαν τὰ *Πρακτικά* τοῦ συνεδρίου «Ὁ Νικόλαος Γ. Πολίτης καὶ τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας», σὲ δύο τόμους 1.200 σελίδων, γιὰ τὸν ἰδρυτὴ τῆς Λαογραφίας καὶ τοῦ Κέντρου Λαογραφίας.

Ἐκδόθηκε ἐπίσης τὸ βιβλίον τοῦ Δημητρίου Σ. Λουκάτου *Λαογραφικὴ ἀποστολὴ στὰ Διαπόντια νησιά (Ἐρείκουσα, Μαθράκι, Ὁθωνοί)*, σ. 452 + 1 CD.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ-ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Κατά τη διάρκεια του 2012 τὸ Κέντρο πραγματοποίησε με ἐπιτυχία δύο συνέδρια: 1. «Λαϊκὴ ἱατρικὴ καὶ ἱατρικὴ ἐπιστήμη. Σχέσεις ἀμφίδρομες». 2. Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο «Σμύρνη: Ἡ ἀνάπτυξη μιᾶς μητρόπολης τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου (17ος αἰ.-1922)».

Πραγματοποίησε ἐπίσης μιὰ ἡμερίδα με θέμα «Ἡ λαογραφία τῆς Κύπρου καὶ τῆς περιοχῆς Λεμεσοῦ μέσα ἀπὸ τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κέντρου Λαογραφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν» σὲ συνεργασία με τὸ Δημοτικὸ Μουσεῖο-Ἀρχεῖο-Κέντρο Μελετῶν καὶ τὴν Ἑταιρεία Λογοτεχνῶν Λεμεσοῦ, στὸ πλαίσιο τῆς Κυπριακῆς Προεδρίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης.

Σὲ συνεργασία με τὸν Δήμο Λευκάδας πραγματοποίησε μόνιμη ἐκθεση-μουσεῖο με θέμα «Τὰ Δῶρα τοῦ Φεστιβάλ. Ἐκθεση ἐνθυμίων πενήντα χρόνων τοῦ Διεθνoῦς Φεστιβάλ Φολκλὸρ» Δήμου Λευκάδας καὶ συμμετεῖχε με ἀνακοινώσεις σὲ ἡμερίδα με θέμα «Τὰ λαογραφικὰ μουσεῖα τῆς Λευκάδας».

Ἡ Διευθύντρια κυρία Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη καὶ ἡ ἐρευνήτρια κυρία Ζωὴ Μάργαρη, με ἀπόφαση τοῦ Υπουργείου Πολιτισμοῦ, μετέχουν στὴν Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν αὐτὴ πολιτιστικὴ κληρονομιά στὸ πλαίσιο τῶν δραστηριοτήτων τῆς Unesco, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Ρούκουνα, γιὰ τὴ δημιουργία καὶ τεκμηρίωση τοῦ ἐθνικοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων τῆς αὐτῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς τῆς χώρας μας.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Τὸ Κέντρο με ἐρευνητές του προσφέρει ἀπὸ τὸ ἔτος 2010-2011 μαθήματα Λαογραφίας στὸ Λαϊκὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἑταιρείας Φίλων τοῦ Λαοῦ, καθὼς καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἐποπτεία καὶ συνδρομὴ του σὲ τέσσερα μουσεῖα: Μουσεῖο τῆς ἐλιάς, Καψαλιανὰ Ἀρκαδίου Κρήτης· μόνιμη ἐκθεση με θέμα «Ἐλαίαις ἐγκώμιον» στὴν Κερατέα Ἀττικῆς· «Οἱ Ἀκρίτες τῆς Εὐρώπης» στὴν Παλαιόχωρα Χανίων· «Τὰ Δῶρα τοῦ Φεστιβάλ». Ἐκθεση ἐνθυμίων πενήντα χρόνων τοῦ Διεθνoῦς Φεστιβάλ Φολκλὸρ» τοῦ Δήμου Λευκάδας. Συνεργάζεται με τὸ Κρατικὸ Μουσεῖο Μεσογειακοῦ καὶ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ στὴ Μασσαλία γιὰ τὴν προετοιμασία τῆς μόνιμης ἐκθέσής του καὶ τὴν τεκμηρίωση τῶν ἀντικειμένων ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ χῶρο.

Τέλος τὸ Κέντρο, προκειμένου νὰ συμβάλει στὴν τοπικὴ οἰκονομία σὲ συνεργασία με τὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση καὶ πολιτιστικούς φορεῖς τῆς

Ἀράχωβας, πραγματοποιεῖ πρόγραμμα με θέμα: «Δημιουργία Λαογραφικοῦ Μουσείου καὶ Ἑργαστηρίων Παραδοσιακῶν Ἑπαγγελματῶν στὴν Ἀράχωβα», τὰ ὁποῖα ἤδη λειτουργοῦν καὶ παράγουν. Ἐπίσης μετέχει σὲ πρόγραμμα ἀναθέρμανσης τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν ὑφαντικὴ τέχνη στὴν Κρήτη. Ἐγκαινίασε συνεργασία μετὰ τὰ Ἑλληνικὰ Ταχυδρομεῖα μετὰ τὴν ἔκδοση σειρᾶς γραμματοσήμων μετὰ θέμα τὰ ἔθιμα τοῦ Δωδεκαημέρου, μετὰ ὕλιν ἀπὸ τὸ Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο του.

[Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη]

2013

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τὸ Κέντρο Λαογραφίας:

α. Συνέταξε, υπέβαλε καὶ ἐπέτυχε τὴν ἐγκρίση προγράμματος (950.200 εὐρώ) μετὰ θέμα: «Ἐθνικὸ Ψηφιακὸ Δίκτυο Τεκμηρίωσης τῆς Ἀυλῆς καὶ Ὑλικῆς Πολιτιστικῆς Κληρονομιάς», στὸ πλαίσιο τῆς Πρόσκλησης³¹ τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ προγράμματος «Ψηφιακὴ Σύγκλιση». Προκήρυξε τὸ ἔργο καὶ ἤδη εὐρίσκεται στὸ στάδιο ἀξιολόγησης προσφορῶν.

β. Συμμετεῖχε στὸ πρόγραμμα «Καταγραφή, τεκμηρίωση, προβολὴ καὶ διακίνηση ἀρωματικῶν καὶ θεραπευτικῶν βοτάνων καὶ φυτῶν καὶ φυτικῶν προϊόντων» [Recording, documentation, promotion and distribution of the aromatic and therapeutic herbs, plants and plant products (RE.HERB)], στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «INTERREG IV / Ἑλλάδα-Ἰταλία».

γ. Συμμετέχει στὸν σχεδιασμό, στὴν ἐπιμέλεια καὶ στὴν ἐφαρμογὴ δράσεων γιὰ τὴν ἐκπόνηση τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος «Χορεύοντας στὴν πόλη. Τὰ “ἀποκριάτικα δρώμενα” τῆς Νάουσας ὡς τοπικὸ δεδομένο καὶ ὡς ἀνθρωπολογικὸ ζητούμενο (ἐθνογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔρευνα)», σὲ συνεργασία μετὰ τὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

δ. Παράλληλα ὑλοποιεῖ προγράμματα συνεργασίας μετὰ δήμους καὶ φορεῖς τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης [Λευκάδα (δύο μουσεῖα), Ζάκυνθο (πρόγραμμα «Ὀμιλιῶν»), Ἀράχωβα (μουσεῖο, ἐκθέσεις), Παλαιόχωρα Χανίων (Μουσεῖο Ἀκριτῶν τῆς Εὐρώπης), Περιφέρεια Κρήτης (ἔκδοση χειρογράφων Μαρίας Λιουδάκι), Δῆμος Τσακωνιάς (θέματα φακέλων γιὰ τὴν αὐλὴ πολιτισμικῆς κληρονομιά)].

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κυκλοφορήθηκαν σέ τρεῖς ὀγκώδεις τόμους τὰ *Πρακτικά* τοῦ συνεδρίου *Λαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ ἔντεχνος λόγος (ποίηση-πεζογραφία-θέατρο)* (ἐπιμέλεια Γεωργίου Βοζίκα).

Κυκλοφορήθηκαν ἐπίσης τὰ *Πρακτικά* τῆς ἡμερίδας *Κωνσταντῖνος Ψάχος: ὁ μουσικός, ὁ λόγιος*, σ. 340 + 1 CD, μὲ χρηματοδότηση τῆς κυρίας Ἑλένης Ντάλλα (ἐπιμέλεια Εὐαγγέλου Καραμανέ).

Στὴ σειρὰ «Πηγὲς τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ» κυκλοφορήθηκε τὸ βιβλίο τοῦ Σωτηρίου Τσιάνη (Sam Tsianis) *Δημοτικὰ τραγούδια ἀπὸ τὴ Βυτίνα Ἀρκαδίας (Folk Songs from Vytina, Arcadia)*, μὲ χρηματοδότηση τοῦ Ἰδρύματος Τρύφωνος Θαλασσινοῦ (ἐπιμέλεια Βασιλικῆς Χρυσανθοπούλου).

Εὐρίσκονται στὸ τυπογραφεῖο στὴν τελικὴ διόρθωση τὰ *Πρακτικά* τοῦ 15ου διεθνoῦς συνεδρίου τῆς Διεθνoῦς Ἀφηγηματολογικῆς Ἑταιρείας (ISFNR) μὲ θέμα «Narratives Across Space and Time: Transmissions and Adaptations», ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Κέντρο τὸν Ἰούνιο τοῦ 2009.

Πραγματοποιήθηκε παρουσίαση τῆς ἐκδόσεως τοῦ Κέντρου (2012) *Ὁ Νικόλαος Γ. Πολίτης καὶ τὸ Κέντρον Ἑρευνῆς τῆς Ἑλληνικῆς Λογογραφίας. Πρακτικά διεθνoῦς ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου* (δύο τόμοι, 1.192 σελίδων), στὴν Ἀθήνα καὶ στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Καλαμάτας.

Ἐπίσης, σὲ ἐκδήλωση στὸ Βιβλιοπωλεῖο ΙΑΝΟΣ ἔγινε ἡ παρουσίαση τῆς ἐκδόσεως (2013) *Λαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ ἔντεχνος λόγος (ποίηση-πεζογραφία-θέατρο)*. *Πρακτικά διεθνoῦς ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου*.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ 2013 τὸ Κέντρο πραγματοποίησε πέντε ἐκθέσεις:

1. «Σκιαχτρα» (Πάρκο Ἐλευθερίας, Ἀθήνα, 15 Σεπτεμβρίου 2013), στὸ πλαίσιο τῶν Δράσεων Πολιτισμοῦ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων (συνεργασία μὲ τὸ Δίκτυο τῶν Μουσείων τοῦ Ἱστορικοῦ Κέντρου τῆς Πόλεως τῶν Ἀθηνῶν).

2. «Ἄλογα πραγματικά καὶ συμβολικά στὴν τέχνη», στὴν Παλαιόχωρα Χανίων, στὸ Μουσεῖο Ἀκριτῶν τῆς Εὐρώπης.

3. «Τόπος καὶ Ἄνθρωποι», ἐκθεση φωτογραφίας τοῦ Εὐτύχιου Λιατάκη, στὴν Αἴθουσα Πολιτιστικῶν Δράσεων Παλαιόχωρας Χανίων (οἱ δύο προηγούμενες ἐκθέσεις ὁργανώθηκαν στὸ πλαίσιο τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ΧΑΝΙΑRT 2013 Εἰκαστικὲς Διαδρομὲς στὸν νομὸ Χανίων).

4. «Χριστούγεννα στὸ σπίτι τῆς Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη», στὸ

Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης «Αγγελική Χατζημιχάλη» (10 Δεκεμβρίου 2013 – 5 Ιανουαρίου 2014).

5. «Τὸ πρόβατο» Ὀδοιπορικό στὸν ποιμενικό βίο: Ἀρχιτεκτονική καὶ Τέχνη», Λαογραφικὸ Μουσεῖο Ἀράχωβας (14 Δεκεμβρίου 2013 – 25 Μαρτίου 2014). Ἡ ἔκθεση πραγματοποιήθηκε με πρόταση τοῦ Κέντρου καὶ ἐπιμέλεια τῆς μουσειολόγου του, σὲ συνεργασία με τὸ PRISMA – Κέντρο Ἀναπτυξιακῶν Μελετῶν.

Ἐπίσης, τὸ Κέντρο συνδιοργάνωσε τὴν ἔκθεση «Πηνελόπη Ghandi, ἡ ἱερὴ τέχνη τῆς ὑφαντικῆς», στὸ Μουσεῖο Μπενάκη.

Τέλος, πραγματοποιήθηκαν δύο εκπαιδευτικὰ προγράμματα στὸ πλαίσιο τῶν παραπάνω ἐκθέσεων.

ΜΟΥΣΕΙΑΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Τὸ Κέντρο ἔχει ἀποδεχθεῖ μεγάλες νέες καὶ σημαντικὲς συλλογὲς ἀντικειμένων [συλλογὴ ταμάτων, μουσικῶν ὁργάνων, διακοσμημένων αὐγῶν, μασκῶν (Συλλογὴ Παπαγεωργίου)] καὶ συνεχίζει τὴν καταγραφή καὶ τεκμηρίωσή τους.

Ἐχει, ἐπίσης, ἐπιπλουτίζει τὶς συλλογὲς του με τὴν ἀπόκτηση νέων λαογραφικῶν χειρογράφων συλλογῶν καὶ ἀντιγράφων σὲ ψηφιακὴ μορφή ἀρχαιοκοῦ ὕλικου ἀπὸ τὴ Ρουμανία καὶ φωτογραφικοῦ ὕλικου (συλλογὲς φωτογραφικῶν Δημητρίου Καλούσιου).

ΜΟΥΣΕΙΑ, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΕΠΙΤΟΠΙΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ κ.ἄ.

Τὸ Κέντρο ἔχει σχεδιάσει καὶ ἐπιμεληθεῖ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐπιβλέπει περιφερειακὰ μονοθεματικὰ μουσεῖα (Μουσεῖον τοῦ Ἄρτου, Ἀμφίκλεια· Μουσεῖο Ἀκριτῶν τῆς Εὐρώπης, Παλαιόχωρα Χανίων Κρήτης· Μουσεῖο Διεθνoῦς Φεστιβάλ Φολκλὸρ Λευκάδας στὴ Λευκάδα· Μουσεῖο Ἀγροτικῶν Ἑργαλείων καὶ Ἑπαγγελεμάτων στὸν Κάβαλο Λευκάδας, δωρεὰς Ἀνδρέα Λάζαρη).

Ἐπιπλέον, ἔχει ἀναλάβει τὴν ἐπιστημονικὴ ἐπιμέλεια τοῦ Μουσείου Ὑφαντικῆς στὴν Ἀράχωβα Βοιωτίας –πραγματοποιεῖ γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ἐπιτόπιες ἐρευνες καὶ ἐκδηλώσεις–, καθὼς καὶ τοῦ Μουσείου Γεωργικῶν Ἑργαλείων στὸ Βελεστίνο Μαγνησίας.

Τὸ Κέντρο, στὴν προσπάθειά του νὰ συμβάλει στὴν προβολὴ τῆς αὐτῆς πολιτισμικῆς κληρονομιάς, μετέχει με δύο ἐρευνητές του στὴν ἐθνικὴ ἐπι-

τροπή για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά του Υπουργείου Πολιτισμού και έχει συντάξει το Έθνικό Εύρετήριο των θεμάτων της (με πάνω από 500 θέματα).

Επίσης, μετέχει σε επιτροπές Υπουργείων για την ποιότητα των παραδοσιακών προϊόντων, την πιστοποίηση των ΠΟΠ (Προϊόντων Όνομασίας Προέλευσης), καθώς και σε επιτροπές της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας. Έρευνητές του είναι μέλη της επιστημονικής ομάδας συνεργασίας του Κέντρου με το Musée National des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée της Μασσαλίας.

Εξάλλου, προγραμματίσει διημερίδα με θέμα «Λαϊκός πολιτισμός και βιώσιμη ανάπτυξη» σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Υπουργείο Τουρισμού και τα Έλληνικά Ταχυδρομεία.

Η διευθύνουσα και οι έρευνητές του Κέντρου, πέραν των προγραμματισμένων εργασιών τους στο Κέντρο, δηλαδή της ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης υλικού, της εισαγωγής και αξιολόγησης νέου υλικού, των έντεταλμένων αποστολών, αφιερωμένων κατά το έτος 2013 στον εμπλουτισμό του Εύρετηριού για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, τη συμμετοχή στις εκδόσεις και εκδηλώσεις του Κέντρου, πραγματοποίησαν επ' ευκαιρία αποστολές, επιτόπια έρευνα στην Κριμαία (Τσερνόπολις της περιοχής Συμφερόπολης), έλαβαν μέρος με ανακοινώσεις συνολικά σε 30 επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες, δημοσίευσαν δύο βιβλία, 30 άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και υπέρ τα 30 εκλαϊκευμένα δημοσιεύματα. Πραγματοποίησαν επίσης 23 διαλέξεις, 14 μαθήματα στο Άνοιχτο Πανεπιστήμιο και Δημοτικά Άνοιχτα Πανεπιστήμια, καθώς και εκπαιδευτικά προγράμματα, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές. Επίσης, προσέφεραν έργο ως μέλη της κριτικής επιτροπής στον 40ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Παραδοσιακού Τραγουδιού και Μουσικής των Λαγκαδίων Γορτυνίας, το 2013, της Προκριματικής Επιτροπής της Διεθνούς Συνάντησης Αρχαιολογικής Ταινίας του Μεσογειακού Χώρου «Άγων» (2003 έως 2012), μέλη επιτροπών κρίσεως άρθρων σε περιοδικές εκδόσεις κ.λπ.

[Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη]